

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

*Ref. Litt.
No 70. Ser.*

[Carlsson, Carl Otto]

MENNISKOR OCH OMENNISKOR.

STYCKEN PÅ VERS OCH PROSA.

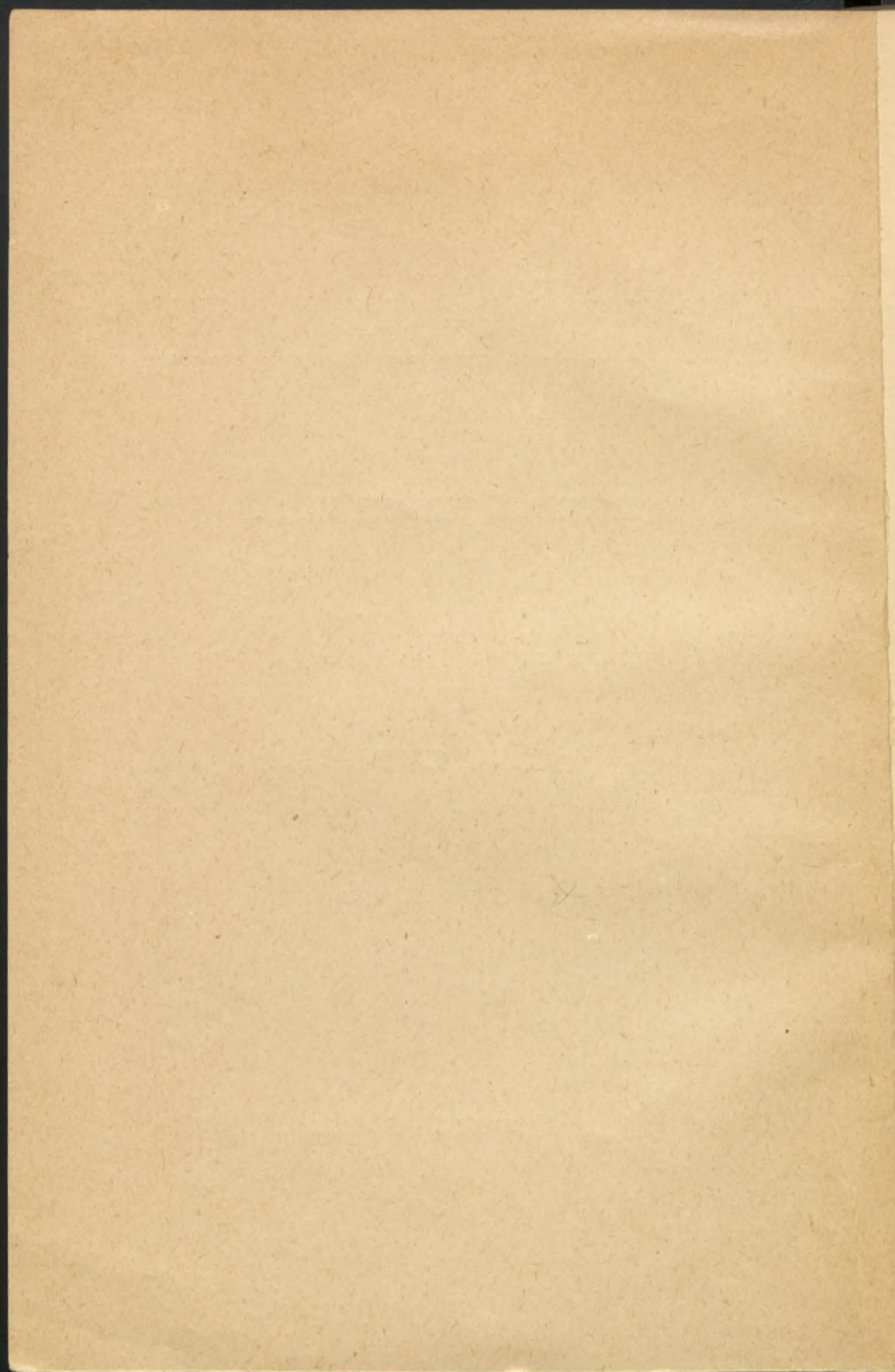
AF

CARL OTTO.

FÖRFATTARENS FÖRLAG.

MENNISKOR OCH OMENNISKOR.

STYCKEN PÅ VERS OCH PROSA.

AF

CARL OTTO.

C. O. Ohlsson

FÖRFATTARENS FÖRLAG.

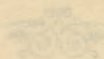
x
Sv. $\frac{41}{29}$

MENNISKOR OCH OMENNISKOR

STYCKEN PÅ VERS OCH PROSA

27

OTTO CARL

HELSINGBORG,
SCHMIDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG,
1889.

Min moder.

(Då hon fylde 65 år).

Fins intet mera värdt för ynglingen att sjunga
än vårens blommor små och fogelns glada tunga
uti naturens sal, uti en yppig lund
när vådren rasat ut i vinterns sista stund?
Då kläder jorden sig på nytt i gröna kläder,
och vårens sångare i skyn om kärlek qväder,
och skalden hänryckt går och lyssnar der uppå
och, ledd af inre drift, sin lyra börjar slå.
Stäms skaldens lyra ej för högre ting i verlden
än etikettens tvång och den förnäma flärden?
Allt hvad en fördom bjöd och allt hvad flärden vill,
jag länge vetat har; jag kan det utantill.
Jag sjunger ej om prakt i de förnämas salar.
Jag vänder om en gång till mina barndomsdalar.
Ur djupet af min dal jag lyfter upp min blick
till barnets trånga sfer, der först jag skåda fick
den milda solens ljus som först min vagga smekte,
och der med bygdens barn jag i det fria lekte.
Jag mins ännu med fröjd, när efterlängtnad vår
kom som en älskad gäst med sina gröna hår
och barnen lockade ut i de sköna lunder,
som fyldes öfverallt utaf naturens under.
Och bäcken sjöng igen sin sekelgamla sång,

och källan hoppade, frigjord från bojans tvång,
 Men dock hvarhelst jag gick som barn min fröjd
 till möte,

i dalens blomsterfamn som uti lundens sköte,
 hölls alltid öfver mig en vänlig änglahand,
 en mild beskyddare; en blick var nog ibland,
 ty den förstod så väl att från ett ondt mig skydda
 såväl der ute som der inne i vår hydda;

och denna änglahand, båd' vänlig, sträng och stor,
 som öfverallt höll vakt, den handen var — min mor.

O du min dyra mor! Invid ditt bröst jag hemtat
 den första näring till ett lif som dunkelt flämtat
 likt ljuset, som begär att mera näring få
 för att ej tyna bort, att det ej slockna må.

O du min goda mor! Min varelse knapt anad,
 förr'n dygdens rätta väg för mig var af dig banad,
 och der du på ditt barn höll ögat sen;

och detta ögas blick var himmelns återsken
 ur djupet af din själ och ur ditt ädla hjerta,
 som kunde älska blott och kufva sorg och smärta.

Hur ofta fick du ej i nattens tysta stund
 försaka hvilans frid och sömnens ljufva blund
 för dina späda små som ännu icke kände

den alltid ömma mor, som himmelen dem sände,
 och likväl älskade så högt och varmt som den,
 som uti människobröst sjelf nedlagt kärleken!

Dock fordrar intet du för det du fått försaka
 så mången fridfull natt som ej mer fås tillbaka,
 du fordrar inte ens ditt barn skall minnas det,
 som endast kärleken, en mors, kan göra lätt,
 du fordar intet, mor, för alla tysta tårar,
 Som modershjertat göt, för dina svunna vårar.

Men dock jag minnes det, jag mins än hvarje stund
 då af ditt yngsta barn du stördes i din blund,
 och troget tog du då din älskling uppå armen
 och stillade hans gråt vid moderliga barmen.

Din vår jag aldrig sett, din höst jag redan såg,
 då ännu såsom späd jag i ditt sköte låg;
 men det var dock en höst med milda solskens-
 dagar,

en höst, som stridde mot naturens stränga lagar.
 Men återgälda kan jag ej den stora skuld;
 som än jag har till dig, o du min moder huld;
 men tacksamheten dock uti mitt hjerta väcktes
 till dig, du ädla själ, som alltid brann, ej släcktes
 för moderns höga pligt, hur ofta svår den var,
 en pligt, som endast du i lifvet uppfyllt har.

Om hjertat hos din son kan något återgälda,
 så äro dessa ord till dig, o moder, stälda
 ifrån mitt hjertas djup, ifrån ett tacksamt bröst,
 som alltid hos dig sökt och alltid funnit tröst.

O moder! Fjorton*) barn invid ditt bröst du amma',
 förr än de lärde sig det ljufva namnet stamma,
 sin hulda moders namn, och icke känt den bild,
 som deras genius var och lik en ängel mild.

Och endast ett af dem tog Herren från dess moder,
 tog det från hennes bröst och hennes tårefloder.

De andra tretton har du redligt fostrat opp
 och pekat ut en väg till deras framtidshopp,
 en väg som ej går ut från några höga anor,

*) Jag har *tolf* lefvande syskon, *tio* äldre och *ett* yngre
 än jag. *ett*, en flicka, är tvilling till mig. Det ena dog redan
 som spädt.

men slingrar alltid fram igenom ädla nanor.
 Jag fick ej jordemakt af dig, min moder huld,
 men hvad som bättre var, jag fick ett himmelskt
 guld,
 ett guld som främmdt blef för den förnäma flården,
 men ödmjukt böjer sig för rätt och tro i världen.
 Och guldet spegeln var utaf din rena själ;
 du sparade det ej för dina söners väl.

Så liksom plantor små inunder skydd af eken
 vid mor mins trogna vård vid arbetet och leken
 vi växte upp. Vårt bröd blef utaf henne skänkt,
 fast mången gång dervid sitt eget efterskänkt.
 Hon eftergaf det gladt, om blott hon våra tungor
 fick tystnat för en stund och lindrat så vår hunger.
 Hon kunde allt, min mor, i fattigdom och nöd
 förutom sina barn se gråta efter bröd.
 Ja, du min ädla mor, du stora hjelteqvinna,
 din like såg man ej; ej efterverld skall finna
 en moder såsom du! Så öm och god du var
 mot dina många barn och deras arme far!

Så växte vi dock upp i fattigdomens vanor
 och lemnade vårt hem för att gå skilda banor
 i vida världen ut från älskad fosterbygd
 att hinna sjelf ett mål, mot fattigdom ett skygd.
 Och hvar och en, då han gick ut med mod i
 världen,
 en liten lexa fick förr'n han begynte färden;
 och äfven varmt en bön från hennes hjerta gick
 till honom ofvan skyn, som hvarje ögonblick
 i sina händer har hvar menskas dunkla öde

i himmel och på jord, för lefvande och döde.
 En moders bön är sann, och Herren hjälp oss gaf
 att brottas med vår sjö på lifvets dunkla haf.

Det var en sommardag. Jag räknat åtta vârar
 uti mitt kära hem, men skildes nu med tårar
 för alltid derifrån; jag ville sjelf mitt bröd
 förtjena ute nu, ty hemma rådde nöd.
 Jag följdes af min far från hemmet, från det kära
 för mig så glada hem, der jag af mor fått lära
 att alltid be en bön, se'n jag till hvila gått,
 till honom i det blå, som barnet känner blott.
 Min mor, sig alltid lik, mig följde då till grinden
 och tog farväl med mig der med en tår på kinden.
 Men hvad förstod ett barn, som räknat åtta år,
 en moders känslor då och hennes tysta tår?
 Men hvad jag svagt förstod var de sublima orden —
 jag aldrig hört dem förr och aldrig se'n på jorden —
 som modershjertat då för sonen diktade,
 ty rösten darrade och tåren tillrade:
 Hon tog min ena hand och den i sina lade
 och fälde än en tår, då hon tog ord och sade:
 »Mitt lilla goda barn, då du nu från mig går
 och kanske mig härnäst i himlen råka får,
 så här än några ord förr'n grafven mig betäcker;
 hon öppnar sig ej mer, förr'n Herren mig upp-
 väcker
 på domens stora dag. Var lydig och var snäll
 och ärlig framför allt, så blir din åldersqväll
 en gång dig ljuf och lätt och endast skön att bära,
 ty du kan göra det med heder och med ära.
 Om dagen blir dig svår, förlora ej ditt mod,

ty den som pröfvas kan, är ädel, stor och god.
 Mins någon gång den vän, som vid sitt bröst dig närde,
 och ännu mindre glöm de böner hon dig lärde;
 ty hon skall minnas dig, och alltid gråta för
 sin egen käre son af glädje, om hon hör
 att på det godas väg han farit lugnt och stilla,
 men utaf bitter sorg om han sig låtit villa
 af falska vänners ord och sjunkit i den dy,
 som alla bättre ting med rädsla undanfly.
 Tänk någon gång på den uti det blåa höga
 som alltid menskan ser, fast hon det anar föga,
 ty låt ej änglarne i ljusets höga zon
 ohörda be för dig på knä vid Herrans tron.
 När därför hvarje qväll du sjelf och jorden hvilat
 och tanken gör sin rund och ut i rymden ilar,
 så låt den äfven gå till Herrens höga hus,
 der nattens stjernehär i himmelen är ljus.
 Se'n somnar du så lugnt med himlasyskon roligt;
 din bror bor redan der hos änglarne förtroligt.
 Farväl, min son, och glöm ej bort de ord jag sagt,
 mitt hjerta har ju dem ditt hjerta förelagt!
 Så lydde hennes ord när jag från henne skildes.
 men många utaf dem uti en jord förspildes
 der säden, som sås ut, af törne qväfs och dör,
 när ingen näring till det ädla fröet för.
 Jag följde se'n min far smått snyftande på vägen
 till min bestämda ort, som var en mil belägen
 ifrån mitt lugna hem, min glada barndomsdal,
 der barnets hjerta känt mer salighet än qual.
 Min nya syssla blef uti mitt hem, det andra,
 att med en fårahjord i skogen tidigt vandra

hvarenda morgon ut och vända hem hvar qväll,
 se'n solen sjunkit ned och gömt sig tyst och säll
 uti ett haf af blod i andra gyllne dalar,
 och jorden mera säll om sömn och drömmar talar,
 och älskarn smyger bort på tårna till sin mö
 och lockar rosens blod på hennes kinders snö.
 Och det var roligt nog de ljusa sommardagar
 att valla muntra lam i doftuppfyllda hagar
 der späda blomman log i solens milda sken
 och tittade så blygt utur sin hufva re'n
 och rosen, fårbestänkt, i högre rodnad glödde,
 så snart Auroras hand sin ädla purpur strödde
 kring dalar, berg och sjö, och skogensångartropp
 sin glada morgonhymn mot himlen stämde opp.

Och tiden gick sin gång och åren hastigt flydde;
 jag var ej mer ett barn, som mig om lekar brydde,
 jag var en yngling re'n och ynglingen blef man,
 om en på tjugufem en man man kall'a kan.

Att ödet drifvit mig se'n hit och dit i lifvet.
 bland tidens bränningar är af sig sjelf väl gifvet.
 Jag stannade här sist uti en vänlig vrå,
 fick här min Sigrid se och hennes himlar blå;
 Jag såg det himlaljus som ur dess ögon flödde,
 hur hjertan utaf sten i hennes närhet glödde.
 Mitt eget hjerta ock fick sig en liten lott:
 det fick ej tändas dock — det fick beundra blott.
 Men dock jag henne seft som heligast på jorden,
 en liten Venus-bild, fast fostrad uti norden;
 och att jag denna mö, som sjelf mig lyran gaf,
 har *vågat* sjunga om uppå Nicanders graf
 och i armodets hem och i naturens lunder,

må jag ej klandras för; hon är det stora under
 af skaparns visa hand, som heligt hållas bör;
 hon är ett himlabarn, är skönast utaf mör.
 Ta'n därför, ädla folk, emot de enkla sånger
 som varit ha mitt allt så många, många gånger!
 Jag har så mången gång, utaf det lumpna trött,
 ut i Guds sköna värld begifvit mig, och mött
 dervid emellanåt de yra barnens löje
 i Floras högtidssal, och än ett tillståndt nöje,
 hvars oskuldsfulla fröjd uppvärmdo då min själ —
 förlåt jag glömde då, att jag var blott en träl.
 Jag vet jag felat har; men ingen född af qvinna
 skall med fullkomlighet det stora målet hinna
 att utan fel och fläck fullborda hvad han tänkt;
 dertill har skaparen förmåga icke skänkt.
 Långt mindre därför jag, som lärt mig sjelf det lilla
 som jag i världen kan, lärt mig det i den stilla
 och ljuftva nattens stund vid lampans matta sken
 och uti fönstersmyg vid månens strålar se'n.

Men dig min moder huld, jag dessa blad dig egnar,
 förvissad om att jag dermed ditt hjerta fägnar.
 Du är det i min själ som bättre känslor väckt,
 och äfven i mitt fall »den svaga» handen räckt,
 och när jag blef för trött att emot världen spjerna,
 var tanken på min mor en vänlig hoppets stjerna. —
 Och nu farväl, min mor. Tag mot min enkla sång,
 Jag har ej bättre nu — kanske en annan gång.

Min signatur.

Det första jag vanligen brukar göra när jag får fatt i en för mig ny bok, är att se efter hvad titel hon har och hvem författaren är. Är det en för mig obekant person, som skrifvit boken, vill jag gerna göra hans bekantskap, och är han bekant är jag nyfiken efter att få veta hvad nytt han nu har att bjuda på; allt naturligtvis under förutsättning att jag icke läst boken förut. Det ger mig anledning tro det andra literaturvänner göra detsamma.

Författarens namn förblir dock ganska ofta en hemlighet, ty i stället för namnet får man på titelbladet se sådana figurer som *Ave, Lea, J. J.* o. s. v., hvilka »namn» man oftast kallar *signatureer*. Dessa författarremärken tycker jag icke mycket om, då jag, som jag nyss sade, helst önskade veta författarens namn, hans verkliga namn. Jag tycker till och med att författaren härvidlag gör sina läsare en liten orätt.

Och ändå har jag sjelf gjort mig skyldig till samma förseelse! Är det icke orätt att tadla en person för ett fel, som man äfven sjelf begår? Utan tvifvel! Men hungern gör den bottenärlige tiggaren till en tjuf, man får rätta munnen efter matsäcken, eller med andra ord: man får ofta göra mycket som man, om man fick sjelf råda, icke gjorde. Hvad som lockat mig till att begå ett sådant *brott* skall jag genast berätta.

Det är flera år sedan jag skref mitt första dikt-

stycke — poem kan jag väl inte rätt gerna kalla det och hade då icke ens en aning om, att jag en gång skulle utgifva en bok. Tidningsmännen hafva emellid sedan, fast sjelfva härom ovetande, manat mig dertill. Vi få se hur det tillgått.

Då jag som sagt skref mitt första diktstycke, hade jag aldrig haft svensk språklära i mina händer och hade följaktligen bra dåligt reda på *system, meter* och *versfot*, jag viste icke ens hvad det var. Att stycket ändå blef någorlunda felfritt hvad *formen* beträffar, får jag kanske mest tillskrifva slumpen. Jag trodde upprigtigt sagdt, att allt hvad som fordrades till versbyggnaden var, att två eller flera rader skulle rimma med hvarandra. Att jag sedan, när jag fick fatt i en *verslära*, blef öfverraskad faller af sig sjelf.

För att tala något mera om *formen* i mitt första stycke — *anda* fans naturligtvis inte —, så upptäckte jag sedan, att än hade ett »löpande» och än ett »qvinligt» rim insmugit sig här och der i stället för ett »manligt,» och rytmen haltade förfärligt på sina ojemna och misslyckade versfötter.

Det föll händelsevis i händerna på en af mina kamrater, som skrattade åt det och påstod fullt och fast — hvilket jag för öfrigt sedan fann ganska naturligt — att han aldrig förr sett så usel dikt. Att jag fann mig föga smickrad af hans vitsord må förlåtas mig; jag påstod till och med, att jag skulle få det infördt i hvilken tidning som helst. »Ja då bjuder jag en flaska punsch på dess författare,» tillade han ännu mera muntert.

Sagdt och gjordt. Jag insände »nillefostret» till den

»största» tidningen på platsen med anhållan att få det infördt. Det hade icke ens fått en rubrik, och jag tror till och med att jag till råga på min djerfhet — jag borde kanske snarare kalla det oförskämndhet — sade *du* till redaktören, åtminstone kallade jag honom *ni*. Men hur det var, så gick stycket både i honom och hans tidning. Jag har sedan ofta förundrat mig deröfver. För att bevisa sanningen häraf kan jag tillägga, att stycket var intaget i tidningen för den 14 Januari 1886. Mitt rigtiga namn stod under detsamma.

Men när jag sedan vakat många många nätter vid syntaxen och metiken, skrifvit öfver hundra diktstycken, som åtminstone voro mera fullkomliga än det första — sedan fick jag aldrig ett enda infördt i tidningen mera, när jag försökte ett par gånger. Hvad var orsaken? Inte ens ett par ord i *breflådan*, oaktadt jag bad derom, upplyste det. Att det berodde endast på styckenas uselhet var jag nog fräck att våga betvifla. En mycket god vän till mig som äfven kände redaktören något litet, trodde att det möjligen kunde bero derpå, att han fått veta hvem jag var, och icke ville ha med en så »liten» person att skaffa. Men äfven denna mening var jag nog fördomsfri att icke dela med honom. Vi skola emellertid snart få se hvilken af oss som hade rätt.

En annan gång — det var på sommaren 1887 — stod i en stockholmstidning en liten *prisgåta*, hvilken skulle utgöras af ett litet poem med samma begynnelsebokstaf i hvarje rad som de i tidningen utsatta. Prisen bestodo af böcker om 5, 3 och 2 kronors värde. Denna prisgåta lockade bland andra äfven mig till litet hufvudbry och 10 öres utgift, men

så fick jag också i nästa nummer se att redaktionen tilldömt mitt poem — första priset! Jag behöfde endast uppge min adress för att få det samma.

Dagen derefter skulle jag emellertid tillsammans med några andra »elever» resa till Marma, och då jag viste vi kommo att stanna några dagar i Stockholm, tänkte jag, att jag sjelf kunde gå in på byrån och få det mig tilldömda priset. Men jag begick härvid en stor »dumhet».

Inkommen på tidningskontoret sade jag mitt ärende, men hade knappt hunnit tala till punkt, innan den ärade tidningsmannen började stamma:

»Ja så . . . herrn är från Landskrona? . . . Redaktören är emellertid inte hemma . . . och,» tillade han, under det han sänkte blicken mot golvet, »jag tror för öfrigt icke att han utbetalar något pris till någon *knekt* . . .»

Sic! Skada för honom, att han icke visste hvem jag var innan han tilldömde mig priset, ty då hade han naturligtvis icke gjort det. Jag vill af grannliga skäl icke nämna namnet på hvarken redaktören eller hans tidning. Men sanningen kan jag bevisa.

Jag öfverlemnar åt läsaren sjelf att afgöra, huruvida jag eller min gode vän i Landskrona hade rätt, angående mina förut nämnda diktstycken.

När jag sedan ett år derefter kom på tanken att utgifva en bok, beslöt jag fullt och fast att icke sätta mitt namn på titelbladet, ty jag kunde ju icke veta, om allmänheten var lika narraktig som de nämnda tidningsmännen, och i så fall hade ju ingen människa velat ens se min bok, isynnerhet som hon blef misslyckad i mer än ett hänseende.

Jag hade således inte annat att göra än att ge ut henne under alldeles obekant signatur. En vän, som jag skrifvit många tillfällighetsstycken till, gaf mig det rådet att kalla mig *Balder*, hvilket jag också strax icke fann så galet; men så erinrade jag mig att Balder var sjelfva den vackre och gode solguden, hvadan jag ansåg mig begå ett brott om jag, som af hela världen är en erkänd fuling, toge hans namn.

En annan rådde mig att kalla mig *Adonis*, men det fann jag ännu galnare igen. Slutligen blef jag öfverens med mig sjelf att behålla mina dopnamn, och dessa äro ju för läsaren redan bekanta.

Jag hoppas, att jag med denna lilla berättelse för mitt begångna »brott» fått förlåtelse och slutar således förklaringen öfver »mina signatur.»

Några drag om en »stor» mans personlighet och lefverne.

Skulle kanhända någon af mina läsare kunna definiera det lilla adjektivet *stor*? Inte? Nå ja, jag bekänner upprigtigt att jag sjelf heller icke kan det.

Vi tala äfven om storverk, stormän, storätare o. s. v., men definitionen på dem lemna vi derhän. Dock tror jag, att jag har någorlunda klart för mig hvad en storätare skulle vara, men de öfriga orden förstår jag inte.

Skulle man med en stor man mena en sådan,

som har försvarliga utsträckningar i alla tre rigtningarne, så får jag anmärka det jag hört omtalas stormän, som icke varit mer än fem fot långa och icke vägt mer än sju lispund. (Förlåt att jag använder de gamla längmåttan och vigheterna; det »nya» systemet är ju för en del personer så »krångligt» att förstå.) Och man säger t. ex. att Tegnér's »Fritiofs saga» är ett storverk, och ändå är denna bok hvad volymen beträffar vida mindre än en del andra böcker, som visst icke fått det storartade namnet storverk.

Vi tala också om stora karlar och stora fruntimmer, men emellan stora karlar och stora män äro enligt mångas begrepp en himmelsvid skilnad, oaktadt skilnaden mellan karl och man är ganska liten, och hvad de stora fruntimren beträffar har jag hört, att hvarje fruntimmer som är öfver fem fot långt anses för att vara stort. Begreppen om stor och liten motsäga säga således hvarandra ganska ofta.

Af dessa stridigheter har jag kommit på den tanken, att det icke skulle vara mer någon gräns mellan stor och liten än mellan värme och köld, och att det icke fins någon skiljevägg här emellan, hafva ju de lärde så ofta bråkat sina hjernor med att bevisa, så att jag gjorde mig kanhända skyldig till ett brott, om äfven jag försökte bevisa det; ja det vore till och med ett slags *högförräderi*.

Jag är således af den öfvertygelsen, att man af t. ex. två män endast kan säga den ene vara stor, om den andre är mindre än denne.

Med allt detta resonemang vill jag emellertid hafva sagt, att om läsaren icke skulle finna »hjelten» i denna lilla berättelse »stor», så är det icke mitt fel åtmin-

stone mer än till hälften, då alla människor som sett honom kalla honom »den store».

Vår hjelte, som vi kalla *Tor* — namnet passar ganska bra, — är omkring 26 år gammal och har ett *fördelaktigt* utseende, ett hufvud med sina modiga tre fots perimeter och kroppen är i proportion derefter. Vigten på honom kan jag tyvärr icke uppgifva, ty mig veterligt har han aldrig blifvit vägd sedan han föddes, och då vägde han 25 skålpund. Att döma efter hans volym skulle man kunna gissa på 20 lispund. Jag har redan sagt att herr *Tor* såg rätt bra ut, så att man behöfde visst icke, som vår »störste» skämtare säger på ett ställe i sin sjelfbiografi, då man såg honom ta in ett par supar bränvin för att få »förste dörrvakten» att vara pålitlig; deremot när man *hörde* honom, var det mera sannolikt att »andra dörrvakten» blef något *släpphändt*.

Herr *Tor* har en hvit fotsbred panna och ett par ögon som en äkta arabisk hingst icke behöfde skämmas för åtminstone hvad storleken beträffar. Näsor har jag just aldrig funnit något nöje i att beskrifva, men denna var så komisk, att jag inte med tystnad kan gå förbi henne. För att dock vara så kort som möjligt kan jag nöja mig med att nämna, att om hon icke precis var *lika med*, så var hon åtminstone *likformig* med kläppen i en kyrkklocka; men hennes egare var ändå stolt öfver henne, ty hon sade alltid med det gamla ordspråket, att »det icke var något lyte att ha ett bra snyte.» Redan då han var barn, slog hans moder aldrig fel när hon gaf honom en örfil. Hade han varit flicka, hade han troligen blifvit besjungen,
Menniskor och Omenniskor. 2.

om inte för annat så åtminstone för sina »mysande» läppar.

Den stackars karlen hade ett rysligt bråk, när han skulle ha sig en ny mössa eller hatt, ty han fick aldrig någon som passade — såvida han inte först gjort beställning, och knappt ändå, och att den blef mycket dyr är ju solklart.

Hans favoritnöje var att åka i hölass, men detta hade icke blifvit honom förunnadt på många år, derigenom att tyngdpunkten kom alldeles för högt och »las-set» fick således för liten säkerhet mot vältning. Äfven åka skridsko och bollas med snö tyckte han rätt bra om, men våra jmförelsevis blida vintrar hade på de sista 10 åren nekat honom det förra, och hvad snöbollarne beträffar, så utföll alltid denna lek till hans nackdel.

I det ofantliga hufvudet föddes emellertid en mängd alldeles originella qvickheter. Det tör kanhända roa läsaren att höra några af dem, och vill jag då börja med några från hans skoltid. Visserligen har jag aldrig gått i skolan mer än tre veckor, men det lilla jag lärde under tiden har jag troget behållit i minnet, i synnerhet hvad de här nyheterna vidkommer.

Vid en *examen* blef han tillfrågad om han kunde skriva $\frac{1}{2}$ på annat sätt (läraren syftade naturligtvis på 0.5), och utan vidare fick vår man fatt i ett stycke krita och skref $\frac{1}{2}$ (med lutad bråkstreck). Äfven lärde han både läraren och eleverna ett alldeles nytt sätt att vid bråks division »vända upp och ned» på divisionen.

Då läraren en annan gång hörde upp lexan i naturläran, sade han: »Vi hafva nu sagt, att blodåd-

rona innehålla förskämmt blod, d. v. s. sådant, som icke kan ersätta de i kroppen förbrukade delarne; kan då Tor säga mig hurudant blod, pulsåderna innehålla?» Och utan att betänka sig ett ögonblick svarade vår hjelte: »Oförskämmt blod.»

Hvad historien beträffar, så påstod han, sedan en kamrat hviskat honom i örat, att *Sigurd Ring* lät bränna *Harald Hildetand* på ett stort — *punschbål!* Han visste äfven att *Olof Tryggvasson* från sitt skepp *Ormen länge* år 1000 kastade sig i hafvet och »vardt aldrig sedd mera», men det oaktadt påstod han ändå, att samma *Olof Tryggvasson* slog danskarne vid *Helsingborg* 1710, således 710 år efter sin död.

Jag skulle kunna berätta en hel mängd sådana »qvickheter» från hans skoltid, men med läsarens tillåtelse förbigår jag dem för att i stället berätta en ännu dräpligare från en senare tid.

Jag nämde, att jag gått i skolan endast i tre veckor, och jag sade sanning. Detta finner kanske läsaren något egendomligt, och jag anser mig därför böra förklara det.

Jag har på ett och annat ställe redan sagt, att jag är det näst yngsta af mina föräldrars tretton levande barn, och då mina föräldrar voro mycket fattiga, fingo vi icke tillfälle att gå i skolan, utan fingo vi i stället vid 6 å 7 års ålder lära oss att fläta stråhattar och derigenom hjälpa till att draga strået till den stora stacken. Dessutom hyste min moder den tanken (min fader dog när jag var 9 år gammal), att barnen i skolan lärde mera »odygd» än nyttiga saker, hvilket hon till en viss del kunde hafva rätt uti.

Min goda moder, som jag alltid skall älska och

beundra för sina ädla egenskaper, lärde oss alla att läsa så pass, att ingen af oss fick läsa för presten mera än en vinter och de flesta af oss fingo till och med en af hedersplatserna, när vi »stodo på kyrkogolfvet.»

Den vintern jag läste mig fram, tjente jag hos en veterinär Wingren på Smålandén, och lät han mig gå i skolan denna vinter — dock så att jag besökte skolan i medeltal en dag i veckan, högg ved och passade kreaturen fem dagar och körde bort för honom den sjunde. — Summan af mina »skoldagar» blef under hela vintern sålunda 21, och allt hvad jag på dessa 21 dagar lärde mig var att räkna addition och subtraktion i hela tal. Att jag sedan hunnit något längre i »matematikens härliga konst» har jag hufvudsakligen att tacka vårt regementes utmärkta skolor för och dernäst min egen jernvilja.

Så snart jag blifvit konfirmerad och mitt tjensteår var slut reste jag till Helsingborg och stannade der i fyra år, tog sedan, år 1881, anställning vid det regemente jag ännu tillhör och här befordrades sist till *förste konstapel*.

På sommaren 1884 gjorde jag en titt hem till min gamla mor och träffade dervid bland andra bekanta äfven min vän Tor, som nyligen blifvit myndig och öfvertagit sin faders gård. Om jag icke missminner mig, hade han äfven blifvit ledamot i kommunalstyrelsen, och hade han vid ett sammanträde på en half timme suttit i sönder tre stolar.

Ännu var han samma glada själ som då vi gingo i skolan tillhopa. Visserligen »såg han folk öfver axeln», men var detta ett fel, så tillhörde det endast naturen, som gjort honom ett hufvud längre än alla an-

dra menniskor. Han såg äfven något snedt på folk, men det kom sig deraf att han, liksom salig Dumbom, var vindögd.

När jag en gång helsade på i hans hem, och vi en stund talat om hvarjehanda likgiltiga saker, frågade han slutligen, om det var sant att vi på hvilket afstånd som helst kunde beräkna kulbanans högsta punkt, och när jag bejakade frågan, ville han ändtligen jag skulle beräkna kulbanans högsta punkt, om man sköt på 15,000 fots afstånd.

Jag bekänner, att det var en mycket lätt uppgift, då jag kom ihåg de härför erforderliga uppgifterna, ty afståndet reducerade jag till 4,500 meter och fick enligt formeln, då y var projektilens högsta höjd öfver marken, $y = 2.5 (223.5 - 91.4) = 330$ meter. (Jag hade naturligtvis först beräknat, att den sökta punkten låg omkring 2,500 meter från projektilens utgångspunkt.)

Herr Tor tittade ömsom på mig och ömsom på papperet precis som en bondgumma tittar på ett lokomotiv, när hon första gången i sitt lif ser det skena framåt skenorna. Slutligen frågade han huru många *alnar* 330 meter var, och när jag upplyste att det var ungefär 550 alnar, satt han först tyst en lång stund, och sedan gaf han mig ett ögonkast som jag aldrig kan glömma . . . och så hörde jag att det sjöng förfärligt i mitt venstra öra och att jag i det samma föll ned under bordet — och förlorade medvetandet.

Huru länge jag låg der, vet jag icke så noga, men när jag qvicknade till och erinrade mig det skedda, började jag titta efter — mitt hufvud. Jag var så yr i hufvudet att jag verkligen gjorde det. Jag reste mig och började titta under sängen efter det, men kom

dervid att händelsevis kasta en blick i spegeln, och — lofvad vare försynen! — det satt kvar på sin plats.

Byns skolmästare hade under tiden kommit till herr Tor i och för en »viktig» kommunalangelägenhet, och nu blef han medlare och försonare mellan Tor och mig. Tor hade, tvärsäker om att jag velat drifva med honom när jag påstod, det en projektil kunde gå 550 alnar högt i luften, utan betänkande gifvit mig ett »nätt» slag på örat. Att det skulle taga så hårdt var icke hans mening.

Jag måste dock förklara för båda hvarifrån jag fått *formen*, som Tor uttryckte sig. Nåja, jag drog några linier på papperet och uppställde ett par equationer, men kom derunder att nämna cotangenten för nedslagsvinkeln, och genast började Tor skratta så att två fönsterrutor dansade i backen och dörrarne jemrade sig på sina rostiga gångjern, under det han flera gånger utropade: »kotangenten; sade du verkligen *ko* . . . ? Det var mig ett roligt namn . . . ha, ha, ha!»

Skolmästaren kom emellertid till hjälp, i det han påstod, att det verkligen fans något med namnet cotangenten; men om det var en yta eller en solid figur visste han icke! Nu hade det varit min tur att skratta, men jag blef så förvånad öfver skolmästarens sista ord, att jag glömde det.

Nu kom Tors gumma in och väsnades förfärligt: skorstenen hade ramlat och slagit ihjäl hennes bästa höna som, icke anande något, med näbben lugnt hade rekognoscerat rämnstenen. (Inom mig sjelf tänkte jag, att skorstenens »fall» möjligen kunde härröra från Tors skrattsalvor, ty enligt hans egen utsago kunde han — blåsa omkull ett hölass, och således var det väl inte

så underligt om han kunde — skratta omkull en gammal skorsten).

Sedan skolmästaren och jag varit gäster vid hans middagsbord — huru mycket Tor »kastade in» behöfver jag icke nämna, ty jag blir troligen icke trodd — tog herr Tor sig en — ridtur! Ooh från det jag sett detta har jag alltid varit er stor djurvän.

Jag har sedan icke varit på visit hos herr Tor, men jag har hört, att han har det rätt bra, och att han vid nästa valperiod säkert väntar på att blifva — *riksdagsman*. Visserligen hafva »de store» företräde här i verlden, men om jag ändå finge ge de väljande ett råd, skulle det vara, att de borde, innan det vore för sent, tänka på att jernvägen till Stockholm går öfver flera »broar» och att riksdagshuset är ett gammalt hus. En jernvägsolycka eller ett husras är ju att förutse. Något annat hinder vet icke jag.

Tiggarbarnen*

Blodröd går solen upp bakom bergen
och stänker jorden med purpurfärgen:
hon målar dalar och skog och fjäll
och kungaborgen och bandens tjäll;
blygt drifvan rodnar vid solens kyss,
och jorden ligger och liksom lyss.

* Sann händelse; har passerat för några år sedan i Skåne.

Hon börjar färden på nätta banan
och svänger redan den gyllne fanan
i guld och purpur i morgonskyn. —
Men jägaru framgår vid skogens bryn;
i snö han vadar till knäna opp,
och kölden biter uti hans kropp.

Han anar »Mickel» är gömd i skogen,
och följes nu utaf hunden trogen
den kalla dagen på munter stråt.
Men bäst han vandrar, ett eget lät
han höra får, der en stig går fram,
och strax sitt byte han ock förnam.

Han spänner hanen helt sakta, sakta
att icke djuret dess knäpp må akta
och genom flykten undgå sin död.
Och skottet smälde . . . på drifvan röd,
af blodet färgad, låg Mickel varm,
i hjertat satt re'n en hagelsvärm.

Fram jägarn skyndar att bytet taga, —
men börjar nästan i stället klaga,
ty se på drifvan der djuret låg,
två späda barn han i diket såg;
och döden satt re'n sin helsningskyss
på deras bleka små pannor nyss.

Se, jägarn trodde i första stunden,
att han beröfvat dem lifssekunden,
och därför hördes hans klagolåt,
som om den varit till hälften gråt.
Men nej, de sofvit en längre stund —
den första ljufliga morgonblund.

Se dessa spåda! De döda ligga,
 och ej om bröd mera menskor tigga.
 Från hemmet hade de da'n förut
 begifvit sig, och till dagens slut
 i hvarje gård lite bröd begärt,
 ty stjäla hade de aldrig lärt.

Men ej en smula de arma fingo,
 De gråtande ifrån husen gingo,
 ty hemma låg deras sjuka far
 i dödens armar och — hungrig var,
 Han dog, den arme, i brist på bröd;
 En tår ej fälades vid mannens död.

Och kall inbryter omsider qvällen,
 och solen gömmer sig bakom fjellen
 i det hon kastar en stråle matt
 utöfver jorden — ett mildt god natt,
 ty äfven hon vill till hvila gå,
 se'n hon farväl sagt till barnen små.

Nu var ej mera på bröd att tänka,
 då aftonstjernen begynte blänka
 och drifvan knarrade under skon;
 de arma hyste nu blott den tron,
 att uppå golfvvet i mörka vrån
 få somna roligt på några strån.

Men hur de bedjande länge gingo
 de »låna hus» dock hos ingen fingo.
 Det hette jemt: »Gån till grannes hus,
 der borta, som I sen lysa ljus,

så kanske der I herberge få,
vi ha ej plats för tjufungar små».

Men samma *tröstord*, blott mera *varma*,
hos »grannen» fingo de frusna arma,
tills slutligt ingen fans vaken mer,
förutom månen som på dem ser;
men han ej mättar med kyligt sken,
ej värmer lemmar, som stelnat re'n.

Och så med tårar på bleka kinden,
till isar gjorda af kalla vinden,
de draga slutligt åt skogen hän
i hopp att skylla sig under trän;
men kölden söfde dem småningom...
och tyst den store befriarn kom.

Till fröken W.

»Skall äfven jag», så frågar du
kanhända nu,
»en släng af slevven ändå ha?»
Ja, om du den vill emotta.

Var icke rädd! Jag är ej vred,
blir icke led;
det är, min vän, en tacksam sång,
som jag dig skänka vill en gång.

Den flicka, som poeten gjort,
och han det sport,
en än så liten tjenst en gång
han tackar med en liten sång.

Och, sköna flicka, du ju har,
du mins nog hvar,
en sådan tjenst mig gjort en gång.
Försmå ej därför nu min sång!

Det söndag var. I Herrans hus
flöt solens ljus
så tryckande och varmt, så att
jag plågades, der trängt jag satt.

Ja, solens strålar föllo på
mig arme, så
en tår i ögat smög sig fram
men krossades, som jag förnam.

Visst fans till fönstret en gardin,
så lagom fin;
men denna nu upprullad var,
och solen mig i ögat skar.

Och fans längs hela fönstret ned,
och se'n på sned,
på väggens mur gardinens band,
att få den upp och ned ibland.

Men bandet fäst var i en bänk,
men ack, betänk:

der en af Fröjas döttrar satt
med fjedrar i sin röda hatt.

Nej, ingen hatt, en hufva var
det visst hon bar.

Vid sidan om der satt också
min Venus-bild med hufva blå.

Och jag såg mig oroligt om,
men ingen, som
mig ännu tycktes dock förstå,
der fans — mer än de fröknar två.

De sågo min belägenhet. —
med hjälpsamhet;

Ja, strax jag hjälptes ur min nöd
af henne, som bar hufvan röd.

För mig var skönt att höra på
från läppar små
der orden som »den blåa» sad':
»Fäll med den du, så blir han glad!»

Och sakta rörs gardinens band
af liten hand;
Jag såg förnöjd hur tyst den gled
för dessa sköna fingrar ned.

Och hvem »den röda» flickan var
du gissat har
för länge se'n, så hoppas jag. —
Farväl, och mot min visa tag!

Jemnfelts frieri.

Det hör visst icke till ordningen för dagen att jag är vid dåligt humör; men i dag var jag dock ganska nedslagen till lynnet. Orsaken var i korthet följande.

Jag hade af en person, som, enligt hvad jag kunde förstå, närmare genomgått mina dikter och funnit boken alltför allvarsam och ömtålig hvad de stycken beträffar som rörde de täcka könen, blifvit anmodad skrifva en skämtsam berättelse, helst på prosa, om en vacker flicka. Och jag hade lofvat det. Alltså *skulle* jag skrifva, kosta hvad det ville.

Men nu har jag en gång för alla blifvit så ohjelpigt svag för »de svaga», att jag hellre skulle låta martera mig än skämta på deras bekostnad, och för öfrigt äro de *vackra* flickorna här i Landskrona tunn-sådda, att man kan slita skosulorna en hel eftermiddag på gatorna utan att påträffa en enda sådan. Ett fåtal vackra finnes emellertid.

Det var orsaken till mitt dåliga humör. Mitt ord ville jag gerna hålla, men hela mitt inre sade nej.

Med pennan i handen satte jag mig vid ett litet bord vid fönstret för att »fundera»; men fåfängt. Jag stirrade ned på gatan och såg endast ett föremål, som jag i början trodde vara en sotare, röra sig framåt gatan. Då »sotaren» kommit något närmare, såg jag att

jag bedragit mig; — det var köksan i huset der jag bodde. Det var allt.

Deremot märkte jag snart, att det började värka i hufvudet. Jag tittade då i spegeln, ty jag trodde att det var så kallad »växtvärk», men nej; samma långa magra ansigte som alltid visade sig äfven nu. Jag ref mig i håret, men fick inga spinkor under naglarna. Detta gaf mig nytt mod; jag kastade den dumma pennan ifrån mig, klädde om mig och gick ut.

En quart senare kunde man vid stark förstoring se något som liknade skuggan af ett klädstreck spatsera utåt Norra Infartsgatan, det var jag, som styrde kossan till planteringen Carlslund, i hopp att der få något »stoff».

Der ute sjöngo foglarne den ene värre än den andre, och de späda sipporna stucko nätt och jemt hufvuden upp ur jorden. Ungdomen roade sig med hvarjehanda lekar såsom crocket, bollspel och flera andra af barnens älsklingslekar.

Jag var icke den ende som den vackra vårdagen lockat dit ut. Tvänne »fröknar» som jag kände hade satt sig att hvila i paviljongen, kanske af verklig trötthet, ty de hade båda stått på »den öfverblifna listan» i minst tjugo år. Om desse tror jag bestämdt jag skulle *kunnat* skrifvit något, men vilkoret var ju en *vacker flicka* och således icke en *gammal fröken*, som vid öfver fyrtio års ålder ännu var medborgarinna i jungfrulighetens rike. Och skulle jag beskrifva deras utseenden skulle det ske helt enkelt med fyra bokstäfver.

Ett stycke derifrån fick jag se min besjungna nymf likt ett annat barn leka med några andra. De spelade

holl, och hon slog lyrorna för några af de minsta py-sarne. Jag kom härvid genast att tänka på mitt poem *Sigrif spelar boll*, som jag skrifvit för ett helt år sedan, och då var det till hälften endast ett fantasifoster, men nu i hast en verklighet.

Jag blef i hast en annan människa. Det kliade i fingerspetsarna, och handen smög sig sjelfmant i fickan efter anteckningsboken, ty jag kände att firman Apollo Brage, som har magten öfver de poetiska vindarne, släppte mina känslobäckar lösa.

Jag kastade mig raklång på marken med anteckningsboken under näsan och blyertspennan i handen. Och så föddes bakom en buske ett nytt »Helikons blomster» (en »stor» tidningsman har i nåder, efter hvad jag hört, kallat mina redan utgifna diktstycken så) utan någon annan barnmorska än dess dyrkade föremål. Det var poemet *Förr och nu*.

Hur länge jag låg der och gaf mina känslor luft i ord kan jag icke så noga veta, men när jag reste mig från mitt något obeqväma skrifbord, märkte jag att solen sjunkit en meter, och då jag tittade mig omkring i parken, såg jag till min öfverraskning att leken upphört och ingen människa syntes, hvadan jag satte fortkomstledamöterna i gång och knallade i väg mot hemmet, visserligen med oförrättadt ärende, men jag hade åtminstone ett poem med mig, som i mitt tycke hade mera värde än den allra qvickaste humoresk, hvilket må förlåtas mig, ty sjelfgjordt är välgjordt, om det är aldrig så dåligt, säger ett gammalt ordspråk, och för öfrigt tycker ugglan att hennes ungar äro vackrast, fast de äro de fulaste.

Men hur går det då med berättelsen om den vackra

flickan, frågar kanhända min sköna läsarinna, och hon har verkligen rätt dertill, i synnerhet sedan jag satt hennes lälamod på prof så länge med en del smörja, som troligen inte intresserat henne det minsta. Nå ja, jag skall göra mitt bästa, och mer kan man rimligtvis inte begära af sin nästa.

Väl hemkommen måste jag nästan mot min egen vilja göra en kamrat sällskap vid sitt toddyglas på Anna Holms hotell, och under det vi långsamt tömde våra glas uppstod följande samtal, hvilket min kamrat började sålunda:

»Har du hört omtalas Jemmfelts originella frieri?»

»Jemmfelts frieri! Var det så du sade? Det är väl en ny sparbanksbok han har friat till» svarade jag.

»Nej, det är en flicka», återtog min kamrat skratande; »det är den vackra fröken A., som du några gånger skrivit gratulationsverser till».

»Det är endast en dikt», svarade jag tvärsäkert. »Men hvar har du för resten fått den galenskapen ifrån?»

»Det är hvarken dikt eller galenskap, utan sanning», återtog han nästan förargad. »Flickan har sjelf berättat det för min syster, och för öfrigt berättade han sjelf det samma för mig härom dagen, sedan jag med några glas löst tungans band på honom. Vill du höra hur det gick till?»

»Gerna! Men så börja då; jag är riktigt nyfiken.»

Men innan jag låter honom berätta om det der roliga frieriet, vill jag för mina läsare presentera herr Jemmfelt, ty eljest skulle berättelsen blifva af föga värde, ty att en vanlig ung man förälskar sig i en vacker flicka och börjar till slut läsa några ord ur kärleksboken för

henne, är väl icke så underligt; jag tycker tvärtom att det är helt naturligt. Men Jemnfält var verkligen en i ordets bästa bemärkelse *ovanlig* människa.

Jemnfält är icke hans rigtiga namn; det är endast ett väl träffadt binamn, som han fått därför att han tar saker och ting med ett ovanligt filosofiskt lugn. Första gången han nämdes vid namn, eller när presten öste vatten på hufvudet på honom, kallades han *Nils*, och då naturen hade satt kärlekens dyra färg i hufvudet på honom kallades han härför också *Röda Nisse*. Äfven ett tredje binamn hade han. Det kom sig deraf, att han *icke hade råd*, fast han hade flera tusen i banken, utom vid särdeles högtidliga tillfällen, att gå klädd i sina söndagskläder. Detta tredje namn var *Hvardags-Nisse*.

De yttre konturerna äro i korthet dessa:

Hufvudet, sedt från sidan, liknade en sexhörning — naturligtvis irregulier —, bröstets bredd är tre gånger dess djup, insjunken mage, långa magra armar och dito händer och fingrar, utan att dock vara hvad man kallar »långfingrad». Benen äro proportionerliga med armarna, och när han går, »hjular» han förskräckligt. Han lefver för öfrigt på stor fot.

Fick man någon gång äran att vid hans sida göra en promenad, så kunde man visserligen påstå, att man icke var allena, men så var man också heller icke i sällskap, ty han gick tyst en lång stund och sedan sade han inte ett ord. Men det oakadt kunde han likväl roa folk ibland med ett grin, på så sätt att det dånade i jorden, och så var hans sällskap tvingadt att äfven skratta. Slöt han sig någon gång till ett sällskap på *stående* fot, så stod han tyst en stund och sedan ho-

stade han fram: »Jag skulle . . . jag skulle . . . ja det skulle jag» . . . och så skyndade han derifrån på samma sätt som en hund, som fått hästflugor på sig. Att han iföljd häraf icke stod synnerligen i vantarne hos det täcka könet faller af sig sjelf.

Han var en stor literaturvän, men hela hans boksamling bestod endast af — *en* bok, en liten *drömbok*. Hvad *poesi* var kunde han aldrig få riktigt i hufvudet; *vers* deremot läste han mycket och var en stor *vitterhetsdomare*. Han skref äfven vers någon gång, men hans vers med stigande rytm (jambisk) hade denna formen:

Och i lunden stod en ros,
Vacker som min lilla flicka.

Ville man försöka öfvertyga honom att sådana verser voro tropeiska (med fallande rytm), så tog han sig ett af de der bondgrinen, för hvilka han var mest bekant, och man kom följaktligen icke någon väg med honom.

Skulle han säga något riktigt qvickt, så frågade han om man kände furst Kusa och herr Vallin, och på frågan följde i regeln ett grin.

Och nu kunna vi återgå till berättelsen om Jemmfelts frieri, som jag låter min kamrat berätta.

Han begynte sålunda:

»Han hade länge haft ett snedt öga till flickan, och detta hade hon varit klok nog att förstå. Hon gynnade honom nu genom att emellanåt ge honom ett af de der ögonkasten som man kan bli galen af, men som för öfrigt äro falskare än en orms. Hon gjorde det troligen därför, att hon tyckte om hans penningar. Han fick emellertid härigenom så mycket mod, att han be-

slöt sig för att fria. Detta hade han för öfrigt beslutat sig för ett tjog gånger förut, men så när han såg och fick tala med sin tillbedda, nekade tungan att göra sin tjänst. Men nu skulle han göra allvar, det hade han svurit på, och ett ord af honom är i allmänhet ett kungord.

I ett bref till henne hade han anhållit att på aftonen få tala några ord med henne nere i porten, hvilket hon beviljade så mycket heller, som hon anade hvad han hade på hjertat.

Ändtligen kom den efterlängtade timmen, och efter att hafva tvättat sig i *eau de cologne* och försatt sin stofthydda invändigt med en half liter bränvin och utvändigt med rent linne och söndagskläderna, vaxat mustacherna o. s. v. smög vår hjelte sig bort lika försigtigt som en igelkott en sommarqväll, då han ger sig ut på rekognoscering i ett potatisland eller på en byaväg.

Men hur det var, så tyckes icke lyckan vara honom mera bevågen nu än eljes, ty han kunde icke få fram ett enda ord angående det der lilla ordet som består af sex bokstäfver och börjar och slutar med *k*. Han höll dock samtalet ganska bra uppe, och han uppgaf emellanåt ett af de der grinen, så att det hördes inne i gården ungefär som när ett hagelskott träffar en plankvägg, eller när våra karteschskott göra bekantskap med plutonstafan.

»Kors,» tänkte han, »som hon ändå ville komma mig lite till hjälp med början, så skulle det nog sedan gå af sig sjelf.»

Om hon nu tänkte något högt eller hon ändå fick den ingifvelsen, vet jag icke, nog af, han hade emel-

lertid knappt slutat sin monolog, förr än hon såg honom in i ögonen och sade:

»Hvad det ändå är tråkigt att vara så ensam i världen; man har ingen människa att säga ett ömmare ord till eller för öfrigt meddela sig med på något sätt, och inte kan man ens få en sådan bekantskap», tillade hon, men försökte dock att se likgiltig ut vid de sista orden.

Nu hade från hans sida naturligtvis endast behöfts ett par ord, eller kanske icke ord alls, och frieriet hade varit gjordt, men just i detta ögonblick tycktes han öfverfallas af en kakodämon, ty i stället började han tröstande:

»Ah, du har ju många syskon du kan hålla dig till och din mor lefver ju för öfrigt också, fast hon bor långt uppe i Småland.» Att han i detta ögonblick såg riktigt dum ut behöfver jag väl icke nämna.

Hvad hon tyckte om denna »tröst», är väl icke svårt för en vanlig människa att förstå. Ingen af dem tycktes dock hafva förlorat allt hopp ännu, ty han började fråga efter hennes ålder m. m. hvilket hon samvetsgrannt besvarade, och inom sig sjelf lofvade han heligt, att om han fick så mycket »hjälp» en gång till så skulle han icke låta den gå sig ur händerna.

Han tittade på klockan — och fann att han stått der i två fulla timmar utan att hafva kommit ett steg närmare sitt mål. Då darrade han i hela kroppen, så golvet under honom gjorde det samma. Slutligen utbrast han:

»Jag skulle . . . jag skulle . . .» men han hann icke fullborda sina vanliga halfmeningar och omeningar denna gången, heller icke springa derifrån som en gal-

ning, om det varit hans mening, ty hon tog honom genast i armen och svarade med ett förföriskt leende:

»Ja, hvad var det du skulle: du bad ju om att få tala med mig, var därför god och säg ut ditt *hjärtas* mening.» Hon lade särskild tonvigt på näst sista ordet.

»Nu eller aldrig,» tänkte han, »måste det ske!» Men det var endast ett ögonblick han var så *modig*, ty i nästa sekund stammade han:

»Jo, jag skulle . . . jag skulle . . . fråga om du (här blef hon blossande röd i ansigtet) . . . har någon stjärna du kallar din?» Här rodnade hon om möjligt ännu mera, men jag tror det var af förargelse, ty rodnaden följdes af ett skratt, som visst icke var riktigt äkta.

Nu insåg han troligen, att han genom sin dumhet förargat henne, och han började därför leta efter någon qvickhet, som möjligen kunde bringa henne till godt lynne igen. Han tummade klockkedjan en stund med den venstra handen och klädde sig i byxfickan med den högra, och så blef han slutligen färdig med sin artiga qvickhet. Den blef dock den vanliga: han hade icke kunnat finna någon ny, hur mycket han än bråkat sin hjerna.

»Känner du,» började han och inledde frågan med ett af de der onaturliga grinerna, »känner du . . . furst Kusa och herr Vallin? . . .» Men han hade knappt fått fram sista ordet, förr än hon mumlade ett »idiot» och bums försvann. Han väntade ännu en stund i hopp att hon skulle komma tillbaka, men när hon så icke kom, smög han sig på tåspetsarne skamflat ut om porten, i det han förtvifladt utstötte ett »mitt nö!»

och luggade sig sjelf flera gånger i tinninghåren. Och nästan klagande utropade han följande tvänne verser:

»Farväl, min jord, farväl, mitt stoft!

Farväl, du hoppets rosendoft!»

Och så slutade min kamrat berättelsen om Jemmfelts frieri — som icke blef af.

Några dagar derefter hade personen som anmodat mig skrifva fått berättelsen öfverflyttad på papperet af mig, och han var nöjd med den samma. Är läsaren också nöjd med henne, så har jag heller ingenting öfrigt att önska.

Förr och nu.

N

är dagen sjunkit, solen bergats
och qvällen med sin himmel kom,
med barnets själ jag vände om
till nejderna, som purpurfärgats.

Förtjust jag såg när solen släckte
sitt purpurbloss i hafvets famn —
jag nämnde då min huldans namn
och sången i mitt hjerta väckte.

Och som ett barn jag med min lyra
gick glad uti naturens hund
och sjöng med änglarne en stund
om oskuld och öm barnayra.

Mitt hjertas rena offerflamma,
 min själs begär, min andes brud,
 jag såg dig i din liljeskrud
 så evigt ny och dock den samma!

När Sol de gula spannen spände
 för världens konungs gyllne char
 och himlen lyste blå och klar —
din helsning i min själ jag kände.

När julens ängel med försoning
 sig sänkte ned en juleqväll
 som gäst uti de armas tjäll —
 du varit re'n i deras boning.

Och allt hvad förr mitt hjerta rörde,
 det samma som mig alltid rört,
 jag uti dikten *Hvad jag hört*
 till dig i toner återförde.

Hvad det var skönt ändå att sjunga
 om himmelen och dig, min vän!
 Jag gjorde så, och sjöng igen
 om skapelsen, den evigt unga.

Och jag var rik: ditt milda öga
 gaf mig belöning mer än nog,
 ty om jag icke mig bedrog
 jag fick den blicken från det höga.

Och nu? Det samma öga vändes,
 visst ej föraktligt men dock bort,

och leendet är nu så tort,
som någon gång ett annat kändes.

Du skaparns mästerverk och krona
som amrades i himmelen,
med nya »brott» jag vill igen
de föregående försona.

Lef väl, lef väl, du ängelinna!
Blif alltid den du fordom var!
Förlåt, att jag dig sjungit har
och sjunger dig ännu, o qvinna!

Vårvisa.

Jag gick förliden vecka
en ljufilig morgonstund
med lyran och min flicka
i en nyss grönskad lund;
och när jag såg hur solen
steg upp uti sin glans
och nattens mör vid polen
upphörde med sin dans,
då sjöng jag denna sången
i lunden första gången.
Naturen låg och blödde
nyss på en hvitklädd bår,
och himlen endast strödde

hvar morgon silfverhår
 och silfverrim i träden,
 som nakna stodo då,
 och endast sorgqväden
 gråsparfven hördes slå,
 om någon gång den lilla
 helt dufven hördes drilla.

Då återvände solen
 till oss en vacker dag,
 steg på den gyllne stolen
 med herskarebehag;
 då reste sig ur grafven
 naturen ny igen:
 hon bräckte vinterns glafven
 och blef hvar menskas vän;
 och fogeln sjöng om tingen
 för alla och för — ingen.

Och mätt af vinterdvalan
 allt lifvades i hast;
 och göken kom och svalan,
 och flodens täcke brast;
 se'n bäcken sjöng i lunden
 sin sekelgamla sång,
 och källan, mer ej bunden
 i bojor och i tvång,
 utbredde sina spenar
 inunder svällda grenar.

Då börja' Rana lyfta
 sin svala jungfrubarm,

och hvarje dal och klyfta
 af solen kystes varm;
 men bäcken tycktes hasta
 emellan fjällens språng,
 att sig i hafvet kasta
 vid Ägirs brölloppssång,
 och hafvet slog mot stranden
 och nya blomsterlanden.

Du himlens milda öga,
 du gjorde mer ändå:
 du stänkte från ditt höga
 palats uti det blå
 ditt guldregn öfver jorden
 som väckte lif i allt,
 du kyste frusna norden,
 så drifvan grät och smalt;
 du alla bojor bräckte
 och Flora sjelf uppväckte.

Du käns af allt, som andas
 i frihet och i bur,
 och för dig känslor blandas
 af underlig natur:
 hos menskan lifvas själen,
 ty hon blir ny igen;
 dig älskar äfven trälen
 som en begråten vän,
 och foglarne från söder
 hemvända när du glöder.

En inom fängselmuren
 dig älskar icke så:

han gråter, när naturen
igen förnygras må;
han mins de solskensdagar
då han i livvets vår
sprang glad i gröna hagar
bland blömmor, ris och snår,
när maj med flor i hatten
gaf lif åt land och vatten.

Tag därför, gyllne stjerna,
emot min enkla sång,
du, som blef lik min tärna
i mildhet, ljus och gång;
och du i granna salar
med kyla i ditt bröst
gå ut i blomsterdalar
och lyd naturens röst,
hon vinkar dig och talar
ett ord om himlens salar!

»Julens ängel.»

När julens ängel med försoning
sig sänkte ned en juleqväll
som gäst uti de armas tjäll —
du varit re'n i deras boning.

Enligt en gammal sägn bor en ängel på en af de klaraste stjernorna, hvilken i synnerhet på julaftonen tindrar med ett sollikt sken. Denna ängel nedstiger

på jorden hvarje julafton för att gästa i de fattiges hem — och stundom äfven i de rikes. Derför har man kallat denna ängel *Julens ängel*, men det är också det enda jag vet om denna ängel; — kanhända de lärde veta något mera. Det är, som vi skola få se, en annan »julens ängel» som denna lilla berättelse kommer att athandla, en »ängel», som fått sitt namn af ungefär samma skäl som den förra.

Det finnes många människor, som med alla sina ofullkomligheter dock nästan kunde kallas högre väsen, ty den

— som redligt det ädla velat,
 Det rätta sökt och det milda tänkt,
 Som älskat mycket, fastän de felat,
 Dem varder mycket ock efterskänkt;
 De här ej blefvo
 Allt hvad de skulle;
 Men änglar skrefvo
 Så kärleksfulle

Hvad genom dem uti minsta mån
 Den världen glädt, som de kommo från

säger ju sjelfva försonaren, »Dödens ängel». Vi ha t. ex., såväl som en mängd andra städer i Sverige, ett sällskap som kallas *Jultomtarne*, och märkbart för oss gör detta sällskap, som endast består af syndiga människobarn, mer för de fattiga än ett väsen, som kan fattas endast med tanken, ty när ett barn som kanske icke ätit sig mått får genom gåfvor af dessa ädla människor några snyggare plagg än de trasorna det förut haft, en god måltid mat, en liten bilderbok att roa sig med, sedan det med sina små kamrater muntert

svängt sig omkring den skänkta julgranen; då har dess glädje lika litet några gränser som den omätliga, rymden. Och jag skulle tro bra litet på Guds milda rättvisa, om dessa goda människor för sina vackra drag icke blefvo rikligen belönade i en annan verld. Må därför hvaren, som kan det, följa dessa Jultomtars exempel!

Jag känner en qvinna, som icke endast gjort detta, utan hon har öfverträffat allt hvad »tomtar» heter, om icke just genom gåfvor till fattiga barn, så åtminstone genom sitt milda väsen och vänliga tillmötesgående gent emot »de små»; och det är om *henne* som följande lilla berättelse skall handla.

* * *

Norra Infartsgatan i Landskrona går i nästan rät linie från stadens forglats till Hvilan, derefter går hon rakt i norr (Norra Infartsgatan går i nordost), eller rättare hon slutar der, ty den som går i norr kallas Gunnargatan. Rätteligen borde denna icke kallas *gata*, ty den utgöres af en mycket dålig väg, som sluttar starkt åt båda sidor, men mest åt den vestra, och jag har till och med hört, att mer än en vagn har stjelpt omkull, då den vikit åt sidan för en annan.

På ömse sidor om denna »gata» ligga en mängd små envåningshus, som bebos af endast fattigt folk, såsom sockerbruks-, gjuteri- och hamnarbetare, dagdrifvare, schåare och annat löst folk, ja der bor till och med några af fängelsets söner och icke så få af lastens döttrar.

Öster om gatan kallas kvarteret *Milano* och på vestra sidan *Granada*, fast Gud skall veta att det sista

gör skäl för sitt namn. Det har inte mer än ett enda tvåvåningshus, det näst sista; alla de öfriga ruckeln äro så låga, att en lång karl knapt kan gå rak genom dörrarna. Det är äfven till *detta* kvarteret vi vilja hålla oss.

I ett af de minsta husen har i flera år bott en gjuteriarbetare med familj, hvars namn jag af skäl som läsaren längre fram kanske förstår icke här vill nämna. Det voro kanske det samma som rifva i ett sår, som i det närmaste är läkt.

Mannen arbetar flitigt hela veckan och är tillika duglig i sitt yrke, hvadan han har en ganska stor veekopeng, men har ty värr, som så många andra, det felet att de flesta aflöningsdagarne tömma sin börs på krögarns disk, för att sedan blifva utkörd som en hund.

Hustrun är en qvinna, som kan mer än rynka på näsan och slå knyck med nacken, hvilket i de flesta fall är qvinnans medfödda egenskaper; hon kan äfven arbeta både inom och utom hus, så att någon verklig nöd lider icke familjen, då hon blott är vid helsan. Hon fick ofta af sin usle man, till tack för sina stora uppföringar, då han kom supig hem, emottaga de gröfsta bannor och skällsord samt till och med någon gång stryk, men hon bar sitt kors med ett tålmod och en undergifvenhet som skulle förvånat hvarje annan qvinna. Men det är kanske icke minst i sådana »småaker» inom qvinnans husliga kall som man spårar hennes guddomlighet. Hon klädde af sin man, då han kom rusig hem och icke kunde hjälpa sig sjelf, och sedan kunde hon sitta uppe halfva natten och laga och rengöra hans kläder, som hans »bröder» rifvit sönder i handgemänget på krogen och som blifvit nedsmutsade

då deras egare gjort kullerbyttor i rännstenarne, och ändå smög sig aldrig ett klagande ljud öfver hennes läppar, men stundom några tysta tårar, sådana der tårar, som egoisten aldrig kan lära sig förstå, utan definierar han dem *krokodillårar*.

Barnen hade vanligtvis före dessa uppträden, sedan de först med sammanknäppa händer med en liten bön, som deras moder lärt dem, anbefallt sin själ i Guds händer, sökt sin tillflykt i Morfei vänliga armar; och så rullade drömmens ängel fram de tjusande taf-lorna på alla barns soliga himlar. Deras kloka moder hade af beräkning »kört dem i sängen», för att de icke skulle se sin usle fader vid ett sådant tillfälle.

Och så försvunno veckor efter veckor med snäckans fjät äfven för den beklagansvärda hustrun, någon gång med minnets och förtröstans tårar i sitt släptåg.

* * *

Vi skrifva den 24 december 1887.

Klockan är vid pass sju på aftonen. Det är en ovanligt vacker afton: himlen är klar och de många nattlamporna öfver våra hufvuden lysa klarare än eljes och himlens vice president, månen kastar sitt spöklika, men på samma gång milda sken på de gnistrande snödrifvorna och de blänkande plåttaken. Lyktorna på gatorna stå som skampålar och blygas för sin tillvaro, medan köpmannens och krögarens dörrar stängas den ena efter den andra och smakfulla julklappar hitta vägen till de längtande tärnorna.

På vägen mellan Säbyholm och staden promenera en herre och en dam under ett ömmare samtal. Han är en helt ung man med ett fördelaktigt utseende;

hög panna, bruna ögon och stora ljusa mustacher. Hans drägt är en gentlemans. Damen, som ser ut att vara omkring aderton år, är en liten blek och skön flicka.

Med lockar gula såsom solens
Och kinder såsom nattviolens
Och ögon som förgät-mig-ej.

På det lilla vackra hufvudet sitter en blåaktig hufva med en större fjäder uti. Hennes drägt är enkel men mycket smakfull.

Om vi ett ögonblick lyssna till deras samtal, skola vi ha äran göra deras bekantskap.

»Det var verkligen riktigt tråkigt», började mannen, »att du icke kunde blifva hos oss i afton.»

»Det får du vara god förlåta mig för, snälle Edvard,» svarade damen; »jag skulle gerna stannat kvar, men som du vet fick jag bud att min broder, som konditionerar i Malmö och som jag icke sett på två år är hemkommen och skall resa redan i morgon, och naturligtvis vill jag gerna tala några ord med honom. Jag skall i stället annandagjul, om du så önskar, ånyo helsa på eder ute i Herslöf.»

»Jag vågar icke hoppas,» svarade Edvard, »att du för min skull skall gå denna långa vägen mera än en gång. Men när du kommer, är du naturligtvis mycket välkommen både af mig och mina släktingar.»

Derefter fortsatte de under tystnad vägen ända till »Kuskahusen», några enstaka hus, som ligga strax utanför staden. Der stannade de och damen bad honom återvända mot hemmet, »ty nu,» sade hon, »är

jag snart hemma, och du har ju öfver en half mil till ditt hem.»

»Som du vill, mitt hjertas älskling,» svarade Edward; »du vet att den minsta önskan af dig är en helig lag för mig, och äfven denna vill jag icke motsätta mig, fast jag lyder den ogerna. Jag kunde åtminstone få följa dig genom Gunnargatan. Der bor ju så mycket löst folk, och någon kunde göra dig något illa under vägen.»

»Ja, de kunde,» svarade damen skrattande, »men de göra det icke. Alltså kan du med lugnt hjerta vända tillbaka. Vi säga hvarandra därför god natt.»

Och så lade han sin arm om den graciösa flickans lif och tryckte afskedskysssen på hennes yppiga rosenläppar, en kyss som tycktes blifva lång som evigheten, och detta fingo endast de tindrande stjernorna och den kyska månen bevittna. Ännu ett famntag, en kyss på pannan, en handtryckning . . . och en minut derefter var afståndet mellan den 100 meter.

Vi låta honom med hjertat fylldt af en underbar skön känsla fortsätta sin väg, och följa i stället den unga damen, som likt ett andeväsen sväfvar fram på den snöbelagda vägen. En främling skulle tro att det var sjelfva Diana, som nedstigit på jorden ett ögonblick för att njuta af sin egen härlighet, månskenet. Ty hon var så skön der hon ilade framåt i månskenet, att om en gud hade sett henne, så skulle hon säkerligen kunnat narra honom att begå en dårskap.

Hon hade nu hunnit fram i Gunnargatan, och just som hon passerade det förut omtalade huset, tyckte hon sig höra nödrop från en qvinna, och strax derpå

hörde hon tydligen svordomar och ett förfärligt larm. Hon hade kan hända gått för litet i livvets stora skola för att genast fatta hvad som var på färde, men hon skyndade det oaktadt mot det ställe der hon hört oväsendet komma ifrån. Hon hade härvid att passera en mörk smutsig gång och en ännu smutsigare gård, men hon tycktes icke akta härfpå. Hon var icke så rädd om skorna som flickan, som trampade på brödet.

Jag undrar hur många af mina ärade läsare, som förstått situationen, hade handlat i öfverensstämmelse med denna qvinna. Men så är det heller icke första gången en qvinna visar större resignation och mera sant mod än många af oss veklingar, som kallas *män*.

Fortfarande ledd af larmet, hade emellertid snart den unga damen hittat in i stugan, som upplystes af en liten fotogenlampa utan glas, och här tedde sig för henne följande hemska syn:

Två stolar och ett litet bord, hvilka utgjorde samtliga möblerna med undantag af sängen och vaggan, voro kastade huller om buller på golfvet, vaggan var kullstjelp, och ett litet barn, som, efter hvad man kunde förstå, nyss legat deri, låg ett stycke längre bort på golfvet och skrek af alla krafter.

Hustrun skyndade fram för att upptaga barnet, men fick, i det hon böjde sig ned, af den omenniskan till man en sådan knuff, att äfven hon tumlade omkull. Nu utstötte menniskoodjuret, mannen, ett vildt triumferande skrån. Två något större barn hade krupit upp i sängen och greto förtvifladt. »Bödeln» tycktes nyss hafva hemkommit, ty han var fullkomligt påklädd och hade äfven hatten på hufvudet. Han hade samma

färg på händerna som hustrun hade i ansigtet — blod!

Så såg det ut i den fattige arbetarens stuga, då den unga damen hastigt ryckte upp dörren och rusade in.

Så snart uslingen fick se den unga för honom obekanta flickan i stugan, smög han sig skamflat ut genom en annan liten dörr, ett kännetecken till att det ännu fans åtminstone en smula mensklighet kvar hos honom. Ett ögonblick rådde sådan tystnad der inne som i en graf, och alla rigtade nyfikna och häpnadsfulla blickar på den inkomna, men det var som sagdt endast ett ögonblick, ty genast började den okända ställa några frågor till hustrun angående den hemska situationen. Men den arma qvinnan började nu gråta och ställa i ordning de kullkastade möblerna. Slutligen måste hon dock berätta, att mannen nyss kommit supig hem, och då han fick höra att deras »julmat» bestod af endast en half brödkaka och ett par sillar, hade han först öst en massa svordomar öfver henne och sedan burit hand på både henne och barnen. Det rop, som den unga damen hört ute på gatan, hade hustrun uppgifvit, då vaggan fick en knuff så att den stjelpte omkull och det deri liggande barnet föll i golvet.

»Arma qvinna», utbrast den unga damen djupt rörd, »här behöfs i sanning hjälp, och jag skall också göra något för eder, men först måste jag tala med eder man. Jag har tuktat en sådan gynnare en gång förr.»

»Att få tala med honom i afton är nog icke möjligt», svarade hustrun och försökte att småle; »han

blyges nu för att visa sig för fröken, och håller sig därför undan så länge.

»Att han blyges bevisar just att han ännu är menniska», genmålte damen; »försök därför att ställa honom i min väg, och jag lofvar att detta skall vara det sista uppträdet i edert hus. Står det i min magt, måste jag göra något för eder; det är ju endast min pligt.»

»För Guds skull», utropade den arma hustrun ängsligt, »låt icke polismyndigheterna få veta något härom. Det skulle endast störta oss i ännu djupare elände. I morgon är han åter ett lam, och denna sorgliga händelse är glömd.»

Den stackars hustrun sökte sålunda försvara sin eländige man, oakadt hon just för hans skull fått lida så gränslöst mycket. Förunderliga qvinna! Skall du då alltid blifva en gåta?

Den unga damen såg troligen att hon för tillfället icke kunde göra något här, ty sedan hon sagt några vänliga ord till den beklagansvärda hustrun och lofvat att sända dem litet julmat, tog hon god natt.

Då hon gick öfver den smutsiga gården, sprang hon så att säga rakt i famnen på den druckne, som raglade fram och tillbaka derute, under det han utstötte den ena eden efter den andra. Men nu slapp han icke undan henne; hon tog honom i armen och höll honom qvar, medan hon talade med honom en lång stund. Hvad hon hade att säga honom hörde ingen och fick sedan heller aldrig veta det; men vi ha alla skäl antaga att hvad hon sade skedde efter hennes hjertas diktamen, ty då hon lemnade honom, gick han genast in till sin hustru föll på knä och

bad om förlåtelse för det skedda. Han kunde icke för närvarande ge henne någon annan upprättelse, sade han. Han tillade äfven, att han ångrade sig upprigtigt och lofvade att hädanefter blifva menniska. Då hustrun svarade, att hon redan förlåtit honom, reste han sig upp med de orden: »Himmelen vare lofvad, som sände denna sin utskickade i min väg!»

Derefter klädde han sjelf af sig — denna gången kunde han det sjelf — och gick till sängs.

Den starke hade dukat under i striden mot »den svaga.» Och ändå hade hon icke använt något annat vapen än några vänliga ord. Han hade blifvit slagen med mildhetens magt. Männe skalden inte har rätt, då han säger:

Ett vänligt ord, och sagdt i rättan tid,
 Det mäftar mycket uti lifvets strid.
 Det gör ett barn utaf en stenhård man;
 Det ofta seger öfver hjertan vann.

En timma senare anlände från den främmande damen hvarjehanda matvaror, deribland en flaska vin till hustrun, samt några billiga leksaker till barnen, deribland en liten bilderbok, hvilken i synnerhet väckte deras förtjusning. Och sedan familjen, med undantag af mannen, som sof, blifvit mättad, böjde hustrun knä vid det låga bordet och ålade de båda största barnen att göra det samma, och från allas läppar gick ett hjertligt tack till Gud, som sändt dem sin räddande ängel i nöden. Moderns hjerta fylles af en underlig känsla, då hon hörde hur de fromma barnaläpparne stammade fram sina tacksägelser, och för första gången på många, många år grät hon — af glädje.

Hon läste sedan några julpsalmer, medan barnen roade sig med sina leksaker. De jublade för hvarje blad de vände i den lilla bilderboken.

Och åter rådde glädje och förnöjsamhet i den familj, som för blott tvänne timmar sedan var så gränslöst olycklig.

Och tyst och sakta smög sig julens ängel ned genom aftonskyn till de fattigas boning och skänkte försoning och välsignelse åt de arma.

Nästa morgon förtäljde det äldsta barnet sin dröm. Det hade under natten sett »ett barn med vingar på ryggen» komma ned genom taket och tala en stund med mannen och hustrun och på dess bröst stod med förgyllda bokstäfver: *Jag kallas julens ängel. I ären försonade. Jag skänker eder min välsignelse.* Och derefter hade skepnaden åter försvunnit.

Fadern hörde lugnt på barnets dröm, och då det slutat, sade han: »Ja, jag har också talat med *Julens ängel*, men icke i drömmen, utan i vaket tillstånd, och så var han dessutom i en qvinnoskepnad.»

Och sedan blef den okända unga damen af de tacksamma människorna alltid kallad *Julens ängel*.

* * *

Åter har jorden gjort 366 hvalf kring sin axel. Det är åter julafton.

Vår gjuteriarbetare har med sin familj utbytt sin tarfliga boning mot en stor treflig lägenhet nere i staden. De lefva nu nästan i öfverflöd, och mycket i deras bo skulle man kunna kalla lyx. »Julens ängel» ha de icke sett på hela året.

Nu ha småttingarne brådt att svänga omkring

den tända julgranen, och far och mor deltaga äfven i det oskyldiga nöjet.

Utanför fönstret står en ung skön dam och låter genom gardinerna sina blickar följa den yrande ringen. Hon har ett litet paket i handen. Slutligen utbrister hon för sig sjelf i nästan hviskade ton:

»Månne jag har någon del i denna familjs sällhet i afton? För ett år sedan var det I som voro olyckliga; i år är det jag.»

Hon syftade härvid på sin olyckliga kärlek. Allt detta har jag emellertid utförligt redogjort för i mina *Sigriddssångerna*. Men det är kanske origtigt att nämna detta ämne, då jag hvarken nämt damens namn eller låtit mina läsare få del af nämnda dikteykel.

Och så inträdde hon i rummet.

Men hon hade knapt kommit in om dörren, förr än det äldsta barnet, en liten munter pojke, sprang bort mot henne med orden:

»Mor, här kommer Julens ängel, som gaf oss den vackra boken i fjor.»

Vid dessa barnets ord blef den inkomna så förlägen att hon glömde helsa.

Modern tog emellertid pysen i armen och ledde honom bort och gaf honom några omilda tillrättavisningar för sitt opassande uppförande mot den vackra damen. Dansen kring julgranen upphörde, och mannen gick bort till den inkomna, som stod vid dörren stum af — vi antaga det — öfverraskning, glädje och förtjusning, och yttrade:

»Det gläder mig mycket att ännu en gång se fröken i mitt hus. Vi trodde det vi aldrig mera skulle

få se den ädla varelse som lagt grunden till vårt välstånd och husliga lycka. Jag ber om förlåtelse för pojakens uppförande. Det var förtjusningen öfver att se fröken, som gjorde honom mer än lofligt språksam.»

»Inga ursäkter behöfvas», svarade den unga damen med ett vänligt leende. »Det är tvärtom jag, som ber om ursäkt för det jag kommer så der och stör eder julfröjd. Men,» tillade hon med en blick på barnen, »jag ville endast skänka de små en liten julklapp, om jag dermed kan skaffa dem ett litet extra nöje.»

Och så öppnade hon det lilla paketet hon höll i handen och utdelade dess innehåll till barnen, som blefvo så förtjusta att de glömde att tacka henne, utan måste deras moder först derom påminna dem.

Glädje lyste ur allas ögon, och kanske var ingen familj i hela staden i afton lyckligare än just denna, hvars olycka för blott ett år sedan knapt kände några gränser.

De af mina vänliga läsare och sköna läsarinnor, som ännu icke gissat hvem »Julens ängel» var, vilja naturligtvis veta det. Och de skola få veta det.

Hos de numera lyckliga människorna såg den »okända», att »ett värf var fylt», och att hon hade således icke mer der att uträtta, hvarför hon önskade dem alla en glad jul och tog god natt. Men då hon räckte den unga hustrun handen till afsked, bad denna få veta hennes namn. Det skulle åtminstone, så sade hon, tacksamt och för alltid behållas i hennes minne. Och då den unga damen nämde sitt namn, lyste en glädjeblixt ur den unga hustruns ögon, och hon utropade gladt:

»Då är det bestämdt fröken man kallat *Sigrid*, hvilket namn betyder *seger*, och fröken har verkligen vunnit en välsignelserik seger öfver oss och kanske äfven öfver andra. Denna damen har, som jag hört, samma namn som ni, min fröken, och tycks äfven likna eder i godhet och skönhet.»

»Nej, det är visst icke jag», svarade den unga damen och rodnade ganska starkt.

Och dock var det *hon*. Jag har, som författare af denna berättelse, rättighet att säga det. Denna himmelens ädla tjänsteande på jorden ville icke tillstå sina dygder och fullkomligheter. Andra vilja icke tillstå sina uselheter och brister. Det var kanske också första gången en liten osanning smög sig öfver hennes sköna läppar.

Och så slutar jag berättelsen om »Julens ängel» och tillägger, att jag tyvärr icke kan ansvara för dess äkthet, då jag låtit mig berätta det mesta deraf; men den är dock icke olik »Sigrids» drag, hvarför jag har all anledning tro, att åtminstone sjelfva grunddragen äro sanning. Jag skulle önskat jag kunde skildrat denna lilla berättelse så som sig borde, samt kunnat närmare presenterat dess hjeltinna; men det förra har icke stått i min förmåga, och hvad det senare beträffar, så har jag heligt lofvat *Sigrid* att icke »förråda» henne, som hon sjelf uttryckt sig. Så mycket kan jag dock tillägga, att hon icke är *imaginär*, såsom många trott; endast *namnet* är diktadt. Endast vid sidan om mina diktstycken om detta skaparens mästerverk kan denna lilla berättelse få något värde, och äfven då endast ett ringa värde.

Lef väl, lef väl, du ängelinna!
Blif alltid den du fordom var!
Förlåt, att jag dig sjungit har
Och sjunger dig ännu, o qvinna!

Gåtor till Sigrid.

Charad.

Om en *mitt andra* skrivas bör,
men brukar dock om flera sägas,
och om ej orden noga vägas
är felet intet, som man gör;
ty skrift och tal är icke ett
fullkomligt, som vi ofta sett.

Visst kan *mitt första* komma här
och göra saken ganska tvistig,
men hvarje man, som blott är dristig
och icke lik vår »Jemnfelt» är,
kan dock bilägga tvisten lätt
med hjälp af språket på sitt sätt.

Den, som *mitt fjerde* riktigt är —
Gud hjelpe denna arma själen! —
får ofta dela lott med trälen
med känslor, som hans hjerta tär:
ej frid, ej fröjd, ej tröst, ej ro
vill i hans slitna hjerta bo.

Mitt tredje för en sådan man
går oftast åt i större massa
och lättar endast på hans kassa.
Jag sett en sådan man, som svann
för evigt uti böljans fann,
i det han nämnde högt ett namn.

Mitt sjette byter aldrig drägt:
i sommar- och i vinterväder
har alltid samma enkla kläder;
det är med skogens alster slägt
och blommor och bär granna bär,
som och till menskans nytta är.

Mitt femte blifvit barnens vän
och ofta äfven vän till djuren.
Det spåras skönast i naturen,
då hon utlockat ungdomen
att tumla om en liten stund
på ängen och i grönskad lund.

Sök nu *mitt hela* hvar du vill,
i kojan och i slottets salar,
på bergen och i djupa dalar: —
det hörer endast hjertat till.
Och hvar det fins i menskobröst,
det gömdes der till uslas tröst.

Logogryf.

Jag kommer en gång hvarje år
och gästar hvarje slott och hydda.
Min vana trogen, du förstår,
jag varit re'n i sekler flydda,
fast ingen vet när jag en gång
begynte färden, som blef lång.
På samma dag och samma timma
jag kommit har och kommer än,
och knappt man börjat mig förnimma,
förr än jag smyger bort igen.

Af åtta delar jag består.
Hvad kommer smygande när dagen
till andra nejder från oss går?
En fiskredskap så ofta dragen;
hvad hvarje liten ungmö är;
Hvad ligger omkring hela jorden?
En högtid firad uti Norden
hvert år med glädje och — besvär;
en enhet i vårt längdssystem;
hvad finnes uti hvert problem?
Hvad man i sällskap lätt kan blifva,
om man tillbaka ej kan gifva;
hvad hvarje sångare bör ha;
hvad kallar man en liten tunna?
En nedrig man, som tycktes kunna

det lilla från sin nästa ta;
 hvad mången »smädare» har gjort;
 och hvad han var, som man har sport;
 en fruktad best i vilda skogen,
 som blef sin mordlust alltid trogen.

Rebus.

Med aa Karlar vagn e e — r rekå — e
 pol ees stjerna

rym
 sååd as änglar ned till min b sjungna tär na
 den

att vaka vidd ess lä ger

de ena vakt mins **IG** d d d
 d **R** d — n eger.
 d d d

Landskrona-typer.

Två personer, den ene en för detta militär, komma
 snedt öfver torget i Landskrona en vinterafton vid half
 tiotiden. För detta militären utbrister i det samma:
 »Nu visiterar officern kasernvakten, kan jag höra.»

»Hur kan du veta det,» frågar den andre.

»Hör du då inte att gevärsposten ropar »i gevär»
der borta?»

»Nej, min vän, du tar fel,» svarade den andra skrat-
tande; »det är grosshandlande Z:s köksa, hon som står
der borta i porten, och tar de första tonerna till det
högstämda kärleksqvädet, som börjar:

Vid vassen af den krökta ström.

* * *

»Hur gammal är den der lilla flickan, som kom-
mer der borta?»

»Omkring femton år. Hon läste sig fram för presten
i vintras.»

»Och ändå har hon så ofta varit intagen i polis-
kontoret för fylleri och brott mot sjette budet.»

»Ja; men så är det ändå en tröst för henne, att
hon har så många likadana *kamrater* som hon kan ha
sina fröjder med.»

* * *

»Var du på teatern i går afton?»

»Ja.»

»Nå, de spelade väl så godt som för tomt hus;
pjesen har ju för sin vansklighets skull varit förbjuden
i de flesta andra skånska städer, och för öfrigt skall
det ju icke vara något vidare med den.»

»Nej, tvärtom! Hvarje plats var upptagen, och
i synnerhet damerna applåderade, så att väggarna höllo
på att ramla.»

* * *

»Polis», ropar en person. »De slåss midt på torget.»

»Hvilka är det», frågar en annan.

»Ah», tillägger en tredje, »det är bara M:s söner, som, sedan de först dragit kindsägget af sin fader, nu hålla på att kittla hvarandra i ansigtet med knivar.»

* * *

En helsingborgare och en landskronabo promenera en sommarafon ute på strandpromenaden. De få i det samma höra ett egendomligt läte, hvarvid helsingborgaren frågar;

»Hvad? Jag tror det finnes gästar här i Landskrona?

»Gästar? Hvad menar du med det», frågar landskronabon förvånad.

»Jo, jag tyckte mig höra ett gastskrän här ute.»

»Din idiot», svarar den andre skrattande; »det var ju min husvärd's jungfru, hon som sitter der borta med sin fästman på soffan, som skrattade.»

* * *

Poeten står och samtalar en längre stund med ett gammalt, förfärligt fult fruntimmer. Detta kommer händelsevis en kamrat till honom att se, och då de en stund derefter promenera tillsammans, frågar han poeten:

»Hvad var det för ett fruntimmer du nyss samtalade med? Det var den fulaste qvinna jag någonsin sett; och så var hon både vindögd och halt till på köpet. Hvad kunde du egentligen ha att säga en sådan?»

Poeten som troligen icke hört kamratens anmärkingar och frågor, börjar halfhögt för sig sjelf:

»Kyss mig, min sköna! Låt min låga få genomströmma äfven dig!

Ack, jordens rund och himlens båga
försvinna, när du kysser mig.

Ack, blott din famn mot mig du breder,
blott dina ögon se på mig,
hur lätt du lockar svärmarn neder
från gudars salighet till dig!»

Kamraten, som förstår hur det är fatt, låter honom ostörd fortsätta på ett annat stycke:

»Du är mig kär! Må mina öden
bli mörka eller ljusa här,
jag vill dock hviska in i döden:
Du är mig kär!»

När poeten på detta sätt fortsatt en längre stund, tror kamraten sig kunna »väcka» honom med en fråga. »Hvad var det du sade till den der fulingen när du bad god natt med henne?»

Men poeten »svarar» med följande vers af eget fabrikat:

»Sof godt, sof sött, sof lugnt och roligt!»
inunder milda änglars vård,
och lek med änglarna förtroligt
uti din oskulds rosengård!»

1001850914

Pris: 1 krona.